

Magyar intézet – lekkesedésből

Pászti Patrícia, a Krakkói Magyar Centrum megálmodója és vezetője mosolyogva beszél arról, hogy lyukas cipőben, ösztöndíjját és keresetét ráköltve, filléres kínai levelesken élve, négy éve létrehozta az intézményt. Azóta kicsivel jobb a helyzet, mert mindig akad valaki, aki segít.

A Lengyelországból áradó pozitív szellemiség nem engedi, hogy lankadjon a lelkesedésem – mondja *Pászti Patrícia*. – Ha elkedvetlenedem, rám szólnak: várjál, oldjuk meg a problémádat úgy, hogy mindenki jól járjon. Ne add fel! Leszoktam a panaszkodásról, arra viszont rászoktam, hogyan lehet a rosszat jóra fordítani.

Pászti Patrícia – édesanyja révén – anyanyelvi szinten beszéli a lengyelt. (A Debreceni Egyetem magyar-filozófia szaka után elvégezte az ELTE-n a lengyel szakot is, doktori képzésre újra Debrecenbe jár. Témája: a kortárs lengyel drámairodalom.)

Ot éve Krakkó Európa egyik kulturális fővárosa lett, s a magyar kulturális tárca kétszemélyes programirodát hozott létre a lengyel városban. (Patrícia *Korács István* főkonzullal dolgozott együtt.) A feladat az volt, hogy a Krakkó 2000 Fesztiválhoz kapcsolódóan rendezvényekkel képviselje hazánkat. A programszorozat 2000 végén lejárt, de Patrícia sajnálta otthagyni – főleg a kapcsolatokat. Egy civil szervezetben látta a jövőt: így indult a Cracovia Expressz Alapítvány és az általa működtetett Krakkói Magyar Centrum.

A kezdet háborzongató volt. Gyorsan kiderült, nehéz fenntartani egy olyan nonprofit szervezetet, amely állami feladatokat akar ellátni külföldön. Csak ámulat Pászti Patrícia: miért nem örülnek az emberek annak, hogy valami újat és jót akar, miért válik ettől gyantúsá? „Ki ez a nő? Mit akar? Politikailag megbízható? Kinek az embere?” – ez ment évekig.

A kérdések nem a helyiekben, hanem a magyarokban vetődtek föl. A lengyelek minden programra fanatizkususan reagáltak, sőt, segítettek Pászti Patrícát, amikor nem volt niből megélnie. Alapszinten ugyan elégedett fordításból, tolmácsolásból, nyelvtanításból, de támogatót találni a Krakkói Magyar Centrum fenntartására szinte lehetetlen volt.

lennek tűnt. Már az első pillanattól használható egy számítógépet, amelyet a magyar évad irodájától örökölt, ez nagy segítség volt. Az apró irodához csak később, 2001 májusában jutott. Nem volt könnyű kipengetni a havi 90 ezer forintnak megfelelő zilyt (ma sem az). Egy az egyben erre ment el a doktorai ösztöndíja. A szorongató időszakokban kínai levest evett az utatig, adagként 60 forintért. A legtöbb cipőjének is lyukas volt a talpa, ebben járt tárgyalni. 2002 tavaszán azán lepecsételték az irodát, mert hónapok óta nem tudott bérleti díjat fizetni. Eközben tele volt programtervekkel, sőt ezekre még pályázati pénz is akadt.

Az utolsó esélyt abban látta, hogy beszél *Schneider Mártával* a krakkói

könyvvásáron. A kulturális államtitkár már hallott a Centrumról, és mikor kiderült, milyen projektek vannak Pászti Patrícia mögött és előt, valamint megtudta, hogy a központ végelgyengülési fázisban van, segítséget ajánlott: a fennmaradáshoz szükséges hárommillió forintnyi támogatást 2003-ra ígérte. Pászti Patrícia addig is a kulturális minisztériumtól és a magyar konzultól kért papirokkal, valamint egy üveg borral beköpettetett a főbérletőz. További haladékokat kapott. A határidő lejártától egy nappal megerkezett a minisztériumi támogatás. Evi hárommillióból csodásan fenni tudná tartani az intézményt, ha biztos volna abban, hogy minden évben megkapja. – A bizonytalanság a függetlenség ára – mondja.

Lengyelországban nem elég a városban jó, nem biztos, hogy megállja a helyét Krakkóban – válaszolja. Más a két régió. Varsó nyitott világáros, a kulturális piac erős, kevésbé eladható a „magyar; lengyel; két jó barát” szlogen. Krakkó – a saját konzervatívizmusa mellett – az alternatív élet központja.

Persze a két magyar intézmény már tartott közös programot, az alapítvány negyedik magyar játékfilmzenéje az idén meghódította a lengyel főváros is.

A legtöbb eseményt önállóan bonyolítja Pászti Patrícia. Az évi nyolc-tíz rendezvény között többször szerepel rövidfilmfesztivál, animációs filmek rendezvénye, táncbáztalálkozó, nyári egyetem, évente három-négy kiállításon is bemutatkoznak a magyarok. Ezek általában nemzeti projektek, amelyekre a magyar művészeket is meghívják. A legközelebbi program: az őszi magyar fo-

tónapok a nemzetközi fotóhónap keretében.

– A magyar színház kevésbé kelendő Krakkóban, talán, mert erősebbek a lengyel színházak – véli. De a tévészínházban, ahol főműsoridőben több millióan látják a produkciókat, *Spiró Györgytől* feldolgozták a Kvartettet, *Háy János* a Gézagyereket, *Egressy Zoltántól* a Portugált. S a magyar színházi előadások zajos sikert értek el rangos művészeti fesztiválokon, például a Kanra előadása, a Kés a tyúkban, a Radnóti A kripti, a debreceni produkció a Gézagyerek, valamint a Kréta-körtől a W-Munkáscirkusz.

A színház amúgy Patrícia szívügye, főleg a legújabb kortárs lengyel dráma. Több mű magyar változata köthető a nevéhez, az ő fordításában játszották a budapesti Tháliában a Kacsát, a budapesti Bátkán és a sepsiszentgyörgyi Tamási Aron Színházban az Ilja prófétát, és a Negyedik nővert a budapesti Radnóti Színház adja még most is.

A kezdetek óta tartanak magyar nyelvtanfolyamot a Centrumban. Négy éve öt-nyolc volt, mára dupla ennyi a tanítvány – minden korosztályból. – Volt olyan fiatal, aki a budapesti Sziget Fesztiválon egy magyar fiúba szeretett bele, mas pedig a nyelv egzóthikus hangzásába, egyediségébe – meséli Patrícia. – Már elmehetne nyelvviszázni is az a hölgy, aki 25 éve jár keszthelyi fürdőbe, de Krakkóban tanulta a magyart. Egy középkori szobrász hölgy magyarországi útja alkalmával határozta el, ott akar letelepedni, és paprikát termesztetni. Megtetszett ugyanis egy vidéki házban a száritott paprikafűzér.

SZEMERE KATALIN

FOTO: KOVACS BENCS

Pászti Patrícia: Rászoktam, hogyan lehet a rosszat jóra fordítani

NÉPSZABADSÁG

KULTÚRA

Erős, mint a paprika

Magyar filmek sikere Lengyelországban

- A zene nagyon jó volt, a film pedig olyan, mint a magyar paprika, nekem kicsit erős - így summázta benyomásait tört magyarsággal *Krystyna* a *Mix* című film vetítése után. *Steven Lovy* mozija a lengyelországi Krakkóban már negyedik alkalommal, március 17. és 21. között megrendezett Magyar Filmtavaszzal névű mostra nyitó-műve volt. (A programban szerepel még *Fliegauf Benedek Dealer* című műve, *Szabó István Szembesítése*, *Janisch Attila* bizzar thrillere, a *Másnap és Török Ferenc* Balaton-mozija, a *Szezon*.)

A középkorú hölgy reakciója meglepően kerek, párja, *Roman* viszont már csak annyit mond: „Igen, igen!” Tőle nem is várhatok többet, mivel ő még csak nemrég kezdte a Krakkói Magyar Intézet magyar nyelv-tanfolyamát. *Krystyna* viszont

már haladó, lelkesen ecseteli élményeit Jorgosznak, a *Mixben* hallható dalok egyik szerzőjének, a *Balkán Fanatik* nevű együttes „elektrosámánjának” és frontemberének. A zenészt - aki nem is mellesleg *Georgiosz Tzortzoglou* néven kortárs festőként is ismert - szinte megröhanják legújabb rajongói. Nem lepi meg, hogy a lengyeleknek „bejön” a muzsikájuk. Összes daluk népzenei motívumokon alapul. Nemcsak magyar, hanem a régió országainak kultúrája köszön vissza az elektronikus módon feldolgozott „kísérleti zenében”, ezért Jorgosz kifejezetten kelet-európai alkotónak tartja magát. Beszédese, hogy a zenekar albumából szépen fogy a vetítés után, pedig kétszer annyiba kerül, mint egy helyi kiadású CD. (S a tervek szerint ősszel visszatérnek egy kisebb turné erejéig.)

A megnyitó után *Suzanna Mrozeknek*, a neves író feleségének magyar éttermében tartott fogadáson meglepően sok a hazai szó: több magyar szakos egyetemista van jelen, de van egy-két hazánkfia is, aki itt tanul. *Arpi* például kulturális antropológiát. Ő is örül a rendezvénynek, mert itt most pótolhatja azokat a filmeket, amelyekről időközben lemaradt. A *Mix* neki kifejezetten tetszett, sokkal üdítőbbnek találja, mint a tavalyi nyitódarabot, *Dyga Zsombor* Tesó című vígjátékát. - De ha már vigjáték, akkor leginkább a *Valami Amerika* tetszett, amit tavalyelőtt láttam - teszi hozzá.

Eliza csatlakozik hozzánk, ő az első, akivel angolul kell kommunikálnom. Bár a filmet frissen, modernnek tartja, bosszantja egy-két morális dolog a sztoriban. Kifogásolja például,

hogy *Bea* (akit *Gryllus Dorka* alakít) már akkor kacérkodik a fiatal amerikai főszereplővel, amikor még van barátja.

Hiánypótlónak tartja a film-mustrát *Pászt Patrícia*, a rendezvényt szervező intézet igazgatója, mivel az utóbbi években nem forgalmaztak magyar filmet a lengyel mozikban. Ezt bizonyítja, hogy idén már *Wrocław*, *Varsó* és *Lódz* is csatlakozott a rendezvényhez. (Kivétel most a *Kontroll*, amelyet a januári premier óta mintegy ötvenezen láttak már.)

- Főleg fiatalok jönnek a filmtavaszzal vetítéseire, de ez nem is meglepő, mivel Krakkóban több mint 150 ezer egyetemista él - mondja *Pászt*. - Ennek megfelelően az első- és második filmesek munkáit kíséri a legnagyobb érdeklődés, noha a „nagy öregek”, *Szabó István* vagy *Mészáros Márta* műveire is garantált a telt ház. Hozzáteve: már csak azért is annyira érdekesek a fiatal magyar rendezők, mert az amúgy erős lengyel filmművészetnek éppen ez a generáció a gyenge pontja.

A tendenciákra még jellemző, hogy a lengyel közönség egy kicsit sznob: annak a műnek, amelyet korábban már díjaztak valamelyik nemzetközi fesztiválon, biztos a sikere. A filmtavaszzal következő állomásán, *Varsóban* például ragaszkodtak ahhoz, hogy *Fliegauf Benedek Dealerje* legyen a nyitófilm. De így futott be *Tarr Béla* is: amíg csak egy brit szaklap nem sorolta be őt a világ tíz legjobb rendezője közé, senki sem hallott róla Lengyelországban. Ezután a cieszyini fesztivál már külön retrospektív szekciót szentelt *Tarnak* - ennek szervezésében a Krakkói és a Varsói Magyar Intézet is részt vett.

Krakkó, 2005. március
CSÁKVÁRI GÉZA

A krakkói fiatalok kíváncsiak a magyar fiatalok filmjeire

FOTÓ: NANCY NAKOKRI

Polgári napilap

LXVIII. évfolyam, 72. szám

Budapesti kiadás: 2005. március 16., szerda

www.mno.hu

Ára: 145 forint

Előfizetőknek: 105 forint

M A : M Ű S O R Ú J S Á G

Magyar Nemzet

A l a p í t o t t a : P e t h ő S á n d o r

Lengyelországi Magyar filmtavas

NEDRÁL

I mmár negyedik alkalommal rendezi meg a Magyar filmtavaszt Lengyelországban a kétfős civil szervezetként működő Krakói Magyar Centrum. A játékfilmekből álló összeállítás Wroclawban kezdődött, Krakóban 17–21., Varsóban 21–24., míg Lódz városában március 31. és április 2. között tekinthető meg a múlt év öt díjazott magyar játékfilmje (a Dealer, a Szeged, a Másnap, a Mix és a Szembeállítás). A rendezvényen animációs filmeket is vetítenek.

Magyar filmturné Lengyelországban

Alig fejeződött be a januártól márciusig hét lengyelországi helyszínen (Krakkó, Wrocław, Varsó, Lublin, Łódź, Poznań, Chorzów) zajló Magyar Animációs Maraton, a napokban startol a már negyedik alkalommal megrendezett Magyar Filmtavas. A március 17. és 21. között Krakkóban megrendezett must-rához idén már Wrocław, Varsó és Łódź is csatlakozott – tájékoztatta lapunkat Pászt Patrícia, a szervező Krakkói Magyar Centrum vezetője.

A krakkói megnyitó március 17-én lesz, amelyen *Steven Lovy* MIX című mozijával személyesen is részt vesz. A programban szerepel még *Fliege auf Benedek* Dealer című műve, *Szabó István* Szembesítése, *Janisch Attila* bizarr thrillere, a *Másnap* és *Török Ferenc* Balaton-mozija, a *Szezon*. Mindegyik műhöz hozzácsatolnak egy kísérőfilmet a Varga Stúdió munkáiból. A fil-

mek Wroclavból érkeznek, majd utaznak tovább Varsóba és Łódźba.

Pászt Patrícia elmondta: a kezdet nem volt könnyű, hiszen a civil szervezetként, évi hárommillió forintos működési költséggel működő centrum lehetőségei sokkal szerényebbek, mint állami partnerintézményeiké. Sikert azonban „megtörni a jeget”. Ebben nagy segítségünkre volt a magyar filmes szakma és a kulturális tárca is, akik felmérve a lengyel piac jelentőségét, felvállalták a rendezvények támogatását.

– Évente négy-öt magyar filmszemlét és számos egyéb kulturális rendezvényt szervezünk, amelyek jelentős lengyel visszhangot váltanak ki – mondja Pászt. – Mindez azt igazolja, hogy egy kis költségvetésű, egy-két fős civil kezdeményezés is hatékony szerepet játszhat hazánk külföldi népszerűsítésében.

CS. G.